

ÇİN'İN GRAND STRATEJİSİNDE AVUSTRALYA'NIN YERİ

Özlem Zerrin KEYVAN* & İshak TURAN**

Öz

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avustralya ile Çin arasındaki ilişkiler Asya-Pasifik bölgesinin hem ekonomik kalkınması hem güvenliği ve istikrarı için önem taşımıştır. Soğuk Savaş döneminde yaşanan gelişmeler ve görülen değişimler doğrultusunda Avustralya önce "iki Çin" ardından da 1970'lerden itibaren "tek Çin" politikasını benimsemiştir. Avustralya ile Çin arasında ekonomik ve ticari bağların gelişmeyle birlikte, siyasi ve ideolojik çatışmanın yerini ikili ekonomik ve ticari çıkarlar almıştır. Ancak Soğuk Savaş sonrası dönemde özellikle Çin'in ekonomik gücünü daha da artırma kabiliyeti kazandığı DTÖ üyeliğiyle dış politikasında giderek sertleşmiştir. Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki askeri genişlemesini ulusal güvenliğine tehdit olarak görmeye başlayan Avustralya, benzer şekilde güvenlik kaygıları taşıyan ABD'nin bölgede Çin'e karşı geliştirdiği dengeleme politikasına ve güvenlik paktlarına katılmaya hevesli olmuştur. Ancak yükselen Çin'in Avustralya'nın ekonomik kalkınmasında önemli bir görev üstlenmesi, Avustralya dış politikasında Çin ile ABD arasında uzun süredir devam eden bir "ikiciliğe" neden olmaktadır. Özellikle Çin'in tarihsel dış politika anlayışını ve yeni dönemde artan askeri ve ekonomik gücüyle daha görünür olan büyük (grand) stratejisinin farkında olan Avustralya, güvenlikçi yaklaşımlar benimsemeye başlamıştır. Avustralya, Çin ile ekonomik ilişkileri geliştirmek ve güvenlik açısından ABD ile ilişkisini güçlendirmek şeklinde hareket etmektedir. Bu bağlamda bu makale, Çin'in Grand (Büyük) stratejisi çerçevesinde Avustralya'nın Çin ile mevcut diplomatik ilişkilerine derinlemesine bir bakış sunarak ilişkilerinin gidişatını belirleyebilecek faktörleri analiz etmektedir. Böylece iki ülke arasındaki gelecekteki olası senaryolar açıklığa kavuşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hint-Pasifik Stratejisi, Dörtlü Güvenlik Diyalogu, Büyük Strateji, Çin, Avustralya.

THE ROLE OF AUSTRALIA IN CHINA'S GRAND STRATEGY

Abstract

Since the end of the Second World War, the relations between Australia and China have been important for the economic development, security, and stability of

*Doç. Dr. Hacettepe Üniversitesi, SBMYO, ozkeyvan@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2072-3655>

** Dr. Öğr. Üyesi, Yalova Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü, turanishak@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0428-7032>

the Asia-Pacific region. In line with the developments and changes seen during the Cold War period, Australia has adopted the policy of a "Two Chinas" and then "the One China" since the 1970s. Political and ideological conflict has been replaced by bilateral economic and commercial interests by way of the rising economic and trade relations between Australia and China. However, in the post-Cold War period, especially with its WTO membership, China has gained the ability to further increase its economic power and become increasingly tougher in its foreign policy. Australia, which has begun to regard China's military expansion in the South China Sea as a threat to its national security, has been inclined to participate in the balance policy and security pacts developed by the US that has similar security concerns against China in the region. However, the fact that rising China plays an important role in Australia's economic development causes a long-standing "dualism" between China and the US in Australian foreign policy. Being aware of China's historical foreign policy approach and the "Grand Strategy", which has been more visible with its increasing military and economic power in the new period, Australia has started to adopt security approaches. It is seen that Australia acts to improve relations with China economically and to strengthen its relations with the US in terms of security. In this context, this article provides an in-depth look at Australia's current diplomatic relations with China within the framework of China's Grand strategy and analyzes the factors that could set the tone of those relations. Thus, possible future scenarios between the two countries clarify.

Keywords: *Indo-Pacific Strategy, Quadrilateral Security Dialogue, Grand Strategy, China, Australia.*

Giriş

Soğuk Savaş sonrası dünya siyaseti, devletleri uluslararası sistemdeki güç dengesindeki değişikliklere uyum sağlamaya zorlamıştır. Çin'in ekonomik ve askeri yeteneklerindeki gelişme, Doğu Asya ülkeleri arasında giderek daha güçlü hale gelen Çin'in gelecekte nasıl davranacağı hususunda endişelere yol açmıştır. Çin'in Doğu Çin Denizi'nde Japonya ile ve Güney Çin Denizi'nde Vietnam ve Filipinler ile ihtilafli adalar ve bölgeler konusunda son dönemde yaşanan gerilimler bu endişeyi artırmıştır. ABD'nin Çin'i çevrelemek için "Asya'ya dönmeye" karar vermesiyle yeni bir soğuk savaşın gelişmekte olduğuna dair şüpheler artmaya başlamıştır (Liu ve Hao, 2014, s.167). Asya-Pasifik bölgesinde Çin ile ABD arasındaki kutuplaşmada, iki ülke arasındaki güç farkı daha da azalmıştır. Bir yandan Çin ile siyasi ve ekonomik ilişkilerini güçlendirmeye devam ederken diğer yandan ABD, Japonya, Hindistan ve diğer bölgesel güçlerle ekonomik ve güvenlik ilişkilerini güçlendirmeye ve bölgesel kurumların inşasına özen göstermektedir. Ancak Avustralya son yıllarda sıklıkla Çin'in çıkarlarını zedeleyen ve iki ülke arasındaki ilişkileri zedeleyen politik sapmalar göstermiştir. Bu bağlamda Çin'in artan ekonomik, siyasi ve askeri kapasitesini şekillendiren büyük stratejisinin Avustralya'nın dış politika yaklaşımlarını nasıl ve ne ölçüde etkilediği ve artan bölgesel ve küresel ABD-Çin rekabetinin, neden Avustralya'yı iki devlet arasında bir "ikiciliğe" sürüklediği

sorularının cevaplandırılması önem kazanmıştır. Bu makale ile amaçlanan Çin'in Büyük (Grand) stratejisi çerçevesinde Avustralya'nın Çin'e yönelik dış politikasını nasıl şekillendirdiğini ortaya çıkarmaktır. Bu bağlamda Çin-Avustralya ilişkilerinin nasıl oluştuğunu anlamak ve Çin'in daha geniş stratejik planlamasının bir parçasını oluşturup oluşturmadığını incelemek için bu makale Büyük strateji kavramını kullanmaktadır. Bölgede Avustralya, ABD ve Japonya gibi büyük güçler kadar önemli olmasa da Çin'in büyük diplomatik stratejisinde önemli bir ülke olarak algılanmaktadır. Bu makalenin konusunu gelişen ABD-Çin rekabeti bağlamında Çin'in Avustralya'daki değişen çıkarları, ilişkilerde mevcut olan ve potansiyel sorunlar ve Çin'in kendi çıkarlarını korumakta karşılaşılabileceği zorluklar oluşturmaktadır. Ayrıca iki küresel ve bölgesel güç arasında seçime zorlanan Avustralya, bir taraftan ekonomik kazançlarını korumak için Çin ile ikili ilişkilerini devam ettirmeye çalışmış, diğer taraftan da ulusal güvenlik endişeleri doğrultusunda Çin'e karşı ABD ile güvenlik ittifakları kurmuştur. Bu çalışmada asıl önemli olan ilişkilerin genel olarak değerlendirilmesinden öte ilişkilerin son dönemde ABD-Çin rekabeti ve bu bağlamda önem kazanan güvenlik ve ekonomik çıkarlar çerçevesinde ele alınmasıdır. Bu makale, ikincil verilerin niteliksel analizine dayanmaktadır. Çalışmada, politika belgeleri gibi resmi Avustralya ve Çin hükümeti belgelerinin yanı sıra akademik dergi makalelerinden ve kitaplarından yararlanılmıştır. Çalışmanın "büyük strateji" yaklaşımının kavramsal çerçevesi içinde verilerek literatüre teorik ve yöntemsel bir katkı sunması beklenmektedir. Çalışma esas olarak üç bölümden oluşmaktadır İlk bölümde Çin'in yükselişi ve buna bir tepki olarak ABD'nin Asya Pasifik bölgesine yönelik stratejik ilgisinin artması öncelikle ele alınacaktır. Bu doğrultuda Avustralya'nın Çin politikalarında görülen değişiklikler ve Avustralya-Çin arasındaki ilişkilerin doğru şekilde analizi için, bu çalışma, Çin'in dış politikasının ana hatları içinde şekillenen "büyük strateji" kavramını önermektedir. İkinci bölümde Avustralya ve Çin arasındaki siyasi, ekonomik, ABD ile askeri ve güvenlik ilişkilerinin genel seyrine değinilecektir. Bu bağlamda Avustralya'nın ABD'nin Hint Pasifik stratejisi kapsamındaki stratejik rolü ortaya konulacaktır. Akabinde üçüncü bölümde Çin karar alıcıların bu role yaklaşımı değerlendirilecektir.

1. ÇİN'İN BÜYÜK STRATEJİSİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE UYGULAMALARI

1.1. Teorik Bir Kavram Olarak Büyük (Grand) Strateji

"Büyük (Grand) strateji" kavramının temeli, "strateji" kavramında yatmaktadır. Liddell Hart tarafından tanımlanan büyük strateji terimi "strateji" ve "büyük strateji" arasındaki bağlantıyı algılamayı sağlamaktadır. Hart, ulusun politika yapıcılarının, herhangi bir savaşın siyasi amaçlarına yönelik olarak sahip oldukları tüm kaynakları (askeri, ekonomik, diplomatik) koordine ettiği savaş zamanı stratejisinin "daha yüksek seviyesi" olarak

tanımlamıştır (Hart, 1954, s.31). “Bir devletin güvenliğini korumak ve arttırmak için benimseyebileceği geniş tabanlı politikalar” (Dueck, 2006, s.9) veya “ulusal gücü ve güvenliği artırmak için tasarlanmış iç ve uluslararası politikalar paketi” (Christensen, 1996, s.7) olarak da tanımlanmaktadır. Bir ülkenin büyük stratejisi, kapsayıcı hedefler dizisi ve bu hedeflere ulaşmak için kullanılan araçlardır. Bu araçlar, genellikle ulusal güvenlik hedeflerini ekonomik ve bölgesel hedeflerle ilişkilendirmeyi gerektirmektedir. Çoğu ülkenin ekonomik büyüme hedefleri ittifaklar oluşturmak gibi kısa ve orta vadeli olsa da büyük strateji, uzun vadeli hedeflerin açık bir şekilde tanımlanmasını ve çeşitli alanlardaki çabaları entegre etmek için bağlantılı bir dizi önlemin alınması ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır (Gaddis, 2018, s.21). Bu bağlamda John Lewis Gaddis büyük stratejiyi araçların önemli amaçlara ulaşmak için hesaplanmış ilişkisi olarak tanımlamaktadır (Gaddis, 2009). Bir devletin kendi güvenliğini en iyi nasıl sağlayabileceğine dair bir teoridir (Posen, 1984, s.13). Bu teori üç kurucu unsur olarak bir ülkenin temel çıkarlarını, tehdit aldığı dış güçleri ve ulusal liderinin gücünü bir araya getirmektedir (Wang, 2011, s.70). İlk olarak, büyük strateji için ulusal çıkarların ulusal araçlarla uyumlu olması gerekmektedir. İkinci olarak, büyük strateji, devlete yönelik temel tehditleri tanımlar. Bu tehditleri ele almak için karşılanabilir yöntemler geliştirir. Uluslar arasında herhangi bir çatışmanın olmadığı durumlarda stratejinin gereksiz olduğu bu nedenle büyük stratejinin bir veya daha fazla potansiyel rakip karşısında ortaya çıktığı belirtilmektedir (Dueck, 2006, s.10). Tehdit alınan dış güçlerin varlığı ve bu varlığın bir çatışmayı tetiklemesi ihtimali sadece savaş ortamlarında büyük stratejiye ihtiyaç duyulduğu anlayışının gelişmesine neden olmuştur. Özellikle stratejiyi "savaşın amacı ve bu amaç için angajman kullanımı" olarak tanımlayan askeri teorisyen Carl von Clausewitz'in çalışmaları büyük strateji anlayışının etkilenmesini sağlamıştır (Howard, Paret ve Brodie, 1976, s.177). Benzer şekilde, Alastair Iain Johnston, askeri stratejinin büyük strateji tarafından belirlenen askeri hedeflere ulaşmak için tüm askeri güçleri seferber etme eylemi olduğu görüşünü ortaya koymuştur (Johnston, 1995, s.37). Büyük strateji, her şeyden önce büyük güçler ve hegemonlar için geçerli olan stratejik bir kavramdır, çünkü daha küçük güçler dünya düzenini kendi isteklerine göre oluşturmak için yeteneğe ve güce sahip değildir (Assamah ve Yuan, 2023, s.121). Daha küçük güçler, diğer güçlere karşı savaş açmaya kolayca karar veremezler. Ancak savaş açabilme, büyük strateji kavramının önemli bir yönüdür. Üçüncü olarak büyük stratejinin uygulanması liderin gücüne ve diplomatik manevra yapabilme yeteneğine dayanmaktadır. Hart, Clausewitz anlayışının çizgisinde kalarak büyük stratejiyi komutanların savaşı kazanmak için tasarladıkları bir plan olarak algılamıştır, ancak savaş sonrasındaki barış ortamına hazırlanmak için askeri gücün yanında devletin tüm kaynaklarının kullanılmasının gerektiğini de vurgulamıştır (Hart, 1954, s.31). Bu bağlamda büyük stratejinin hedefi savaşın kazanılmasından öte kalıcı barış ortamının sağlanmasıdır (Collins, 1986, s.60). Kalıcı barış ortamını sağlayacak olanlar dünya liderleridir. Bu bakış açısıyla askeri stratejiler generaller tarafından,

büyük stratejiler ise politikacılar tarafından formüle edilmekte ve uygulanmaktadır (Men, 2020, s.7). Tüm politika yapıcılar, hedefler ve tehditler çerçevesinde kaynakların nasıl kullanılması gerektiği konusunda yargıya varırlar (Brands, 2014, s.6). Bu nedenle, tüm devletlerin büyük strateji uyguladığı söylenebilir, ancak tüm büyük stratejiler eşit değildir (Luttwak, 2009, s.409). Bu makale, bir devletin büyük stratejisini anlamak için bir çerçeve sunmaktadır. Makale, özellikle Çin'in Avustralya'ya yönelik yeni politikasını yorumlamak ve açıklamak için büyük strateji perspektifini kullanmaktadır. Bu araştırma, karar vericilerin güvenlik hakkındaki fikirlerinin, Çin'in büyük stratejisindeki sürekliliğe ışık tutarak, ulusal güvenlik stratejilerinin seçimi üzerinde derin bir etkiye sahip olabileceğini öne sürmektedir.

1.2. Çin'in Büyük Stratejisinin Evrimi

Çin kurulduğundan beri toprak bütünlüğünün korunması ve Komünist Parti yönetiminin sürdürülmesini içeren iki temel stratejik hedefi olmuştur. Bu stratejik hedeflere ulaşmak için Çin, büyük stratejisini dört ayrı dönemde şekillendirmiştir: Devrim (1949-77), reform ve dışa açılma (1978-89), kapsamlı ulusal güç inşa etme (1990-2003) ile ulusal gençleşme ve Çin rüyası (2004'ten günümüze) (Scobell vd., 2020, s.11). 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin (ÇHC) kuruluşundan 1978'e kadar, başlıca diplomatik çıkarları ulusal egemenliği ve güvenliği korumak olmuştur. Bunu yaparken Mao'nun vizyonu, ÇKP'yi karşı karşıya kaldığı en ciddi tehditle başa çıkmaya ve potansiyel destekçilerle ideolojik farklılıkları bir kenara bırakmaya çağırmıştır (Schwartz, 1976, s.143). Mao'nun ÇKP'si Çin'in kontrolünü ele geçirdikten sonra, iktidar mücadelesinde rakibe karşı koalisyonlar kurmayı vurgulayan stratejisi, yeni rejimin büyük stratejisi halini almıştır. 1980'lerde Reform ve dışa açılma döneminde Deng Xiaoping, Çin'e yönelik en büyük tehdidin ekonomik az gelişmişliği, yavaş büyüme oranları ve Asya-Pasifik'teki daha küçük komşularına (Güney Kore, Tayvan, Singapur ve Hong Kong 'un dahil olduğu dört "Doğu Asya Kaplanı") göre teknolojik geri kalmışlığı olduğunu kabul etmiştir (Moak ve Lee, 2015, s.95). Tarım, sanayi, bilim, teknoloji ve ulusal savunmanın "Dört Modernizasyonu" ile Çin ekonomisi yabancı yatırımcılara ve uluslararası ticarete açılmıştır. Reform ve dışa açılma girişimi ile Çin sorumlu, yapıcı ve öngörülebilir bir strateji geliştiricisi olarak kendisini tanıtmaya başlamıştır (Men, 2020, s.208). Haziran 1989'daki Tiananmen Meydanı olayı ve 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Çin'in büyük stratejisinin yeniden formüle edilmesi gerekmiştir. Çin, kendisini "kuşatılmış Leninist bir devlet" olarak algılamıştır (Garver, 2016, s.13). Rejimin hayatta kalması ÇKP'nin en büyük endişesiydi. Deng Xiaoping'e göre bu hedef, ancak devam eden "reform ve açılım" ile ekonomik büyüme ve kalkınmanın tek parti yönetimiyle birleştirilmesiyle garanti altına alınabilirdi. Bunu etkili bir şekilde gerçekleştirmek için Çin, "çok kutupluluğa" (duojihua) dönüş ile karakterize edilen istikrarlı bir uluslararası

ortama ihtiyaç duyuyordu (Beeson ve Li, 2014, s.16). Bu düzeni gerçekleştirirken Çin dış politikası, ekonomik büyümeyi hızlandırmaya, komşularıyla uzun süredir devam eden anlaşmazlıkları çözmeye ve ABD egemenliği ile mücadele etmeye çalışmıştır. Bu dönemde ekonomik olarak daha aktif hale gelmesine rağmen, düşük bir profil izleme (taoguang yanghui) eğilimini devam ettirmiş, küresel liderlik iddiasında bulunmamıştır. Çin'in yükselişi, kaynaklarını tüketebilecek uluslararası sorumlulukları sınırlamaya ve artan gücüne tepki çekmemek için askeri modernizasyonu geciktirmeye dayanmıştır (Mastro, 2019).

Deng'in halefi Jiang Zemin, Çin'in dış politikasının pratiği ve söylemine “iş birliği”, “çok taraflılık” ve “bölgecilik” tercihlerini dahil ederek yaklaşımı daha proaktif ve görünür hale getirmiştir (Xiaoxing, 2005, s.75). Sonuç olarak, “Çin tehdidi” iddialarına karşı koyacak politikalar benimsemesi ve eylemlerde bulunması ve daha yetenekli bir Çin'in sorumlu ve işbirlikçi bir uluslararası aktör olmaya devam edeceğine dair güven ortamını yaratması gerekmiştir (Dai, 2010, s.51). Bu ortam, “Barışçıl kalkınma” yaklaşımı benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Çin'in Jiang yönetimindeki dış politikası, “bir süper güç, birçok büyük güç” (yichaoduoqiang) formülasyonu hem Çin'in yükselen gücünü hem de ABD'nin üstünlüğünü devam ettirmesi üzerine kurulmuştur (Shambaugh, 1999, s.63). Çin'in büyük stratejisindeki bu dönüşümün sonucu, ÇKP liderlerinin mevcut uluslararası düzene meydan okumaktan ziyade uyum sağladıklarını göstermeleriydi. Hu Jintao döneminde (2003-2013) dinamik ve güçlü bir imaj yansıtmasa da düşük profil yaklaşımından "bir şeyler yapmak" veya "bazı başarılar elde etmek" (yousuo zuowei) arayışında olan bir dış politikaya geçiş için stratejik bir fırsat aranmıştır. Çin'in ekonomik gücü geliştikçe, barışçıl niyetleri konusunda ülkelere güvence verme gerekliliği büyük stratejisine egemen olmuştur. Hem Jiang Zemin hem de halefi Hu Jintao, söylem yoluyla ülkelere güven vermeye, büyük güçlerle ilişkilere öncelik vermeye ve Çin'i uluslararası düzene entegre etmeye odaklanmıştır (Xiaoxiong, 2005, s.109). Çin, çok taraflı kuruluşlara daha aktif katılım ve büyük güçlerle ikili ortaklıklar kurmak için üst düzey diplomasi yoluyla yükselişle ilgili yeni ortaya çıkan endişeleri gidermeye çalışmaktadır. Örneğin Çin iddialarını savunmak için barışçıl yükseliş yaklaşımından ayrılarak barışçıl kalkınma yaklaşımını kullanmaya başlamıştır (Danner, 2018, s.35). Buna rağmen Avustralya, Japonya, Filipinler, Güney Kore ve Vietnam, Çin politikalarına karşı ABD ile bağlarını güçlendirmeye çalışmaktadır (Danner, 2018, s.18). ABD, “stratejik yeniden dengeleme” aracılığıyla Asya-Pasifik'in çıkarları için önemini vurgulamaya başlamıştır (Danner, 2018, s.187).

Xi Jinping'in iktidara gelmesiyle “stratejik fırsat dönemi”nin yerini “tarihi fırsat dönemi” almıştır (Callahan, 2015, s.16) 2012'den bu yana Çin, stratejik çıkarlarını güçlü bir şekilde genişletmiş ve kendisini “ortak çıkarlar”, “karşılıklı fayda” ve “Çin'in sorumluluğu” ile yeni bir diplomatik dönem başlatmaya adanmıştır (Xi, 2020, s.444). İlk olarak, Xi, yükselen bir Çin'in

dünyanın baskın gücü olarak ABD'ye meydan okuyacağı ve geçmişteki yoğun mücadeleyi sürdüreceği yönündeki artan endişeyi yatıştırmaya çalışmıştır. ABD ile “yeni bir büyük ülke ilişkileri modeli” inşa etme stratejisini önermiştir. (Qi, 2015, s.350). Diğer yandan diğer küresel aktörlerin yükselişine tepkilerinin farkında olan Çin, barışçıl kalkınma yaklaşımına bağlı kalacağını ve dostane ve iş birliğine dayalı ilişkiler geliştirmeye kararlı olduğunu açıkça ortaya koymuştur (Jian, 2015, s.10). Xi Jinping'in “ulusal gençleşme rüyası” ekonomik canlılık, siyasi girişimler, bilimsel ve askeri yenilik, kültürel zenginlik hedeflerini içermektedir. Ancak Çin ulusunun büyük gençleşmesi, kendi ekonomik gücünü artırma hedefinin yanında Çin'in ulusal çıkarlarını sürekli olarak dünyaya yayma hedefini barındırmaktadır (Du ve Ma, 2015, s.1009).

Çin'in Xi Jinping yönetimindeki büyük stratejisi açıkça ayırt edici olsa da Çin liderlerinin 1990'ların başından beri benimsediği “ulusal gençleşme rüyasını” gerçekleştirmeyi amaçlayan büyük stratejisinden temelde kopmamıştır. Çin'in Xi liderliğinde büyük stratejisi üç ana unsurdan oluşmaktadır (Goldstein, 2020, s.170): (1) Yükselen bir Çin'in iyi niyetli olduğu konusunda diğer ülkelere güvence vermek, (2) mevcut uluslararası düzenin istikrarını aktif olarak teşvik etmek ve (3) Çin Komünist Partisi tarafından tanımlanan ülkenin temel çıkarlarına yönelik meydan okumalara kararlılıkla direnmek. Birincisi, Çin, askeri güçlerini modernize etme hızını artırmıştır. ABD'nin 2011'de Asya-Pasifik'te yeniden dengelenmesi, ortakları ve müttefikleri ile daha yakın koordinasyonu, Çin'in askeri modernizasyon programının yeterliliği sorununu gündeme taşımıştır. İkincisi ve buna bağlı olarak, Xi döneminde Çin, egemenlik iddialarını ve deniz haklarını savunma yaklaşımını yumuşatmak yerine daha da sertleştirmiştir. Doğu Çin Denizi'nde bir Hava Savunma Kimlik Bölgesi ilan etmiş ve Japonların Senkaku Adaları üzerindeki egemenliğine meydan okuyan daha düzenli devriyeler üstlenmeye başlamıştır (Fravel, 2016, s.35). Bu sırada Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddialarını savunma ve koruma çabalarını da hızlandırmıştır. Üçüncü olarak, Çin'in Tayvan sorununa karşı sertleşen duruşu dikkat çekmektedir. Tsai Ing-wen Tayvan'ın 2016 Cumhurbaşkanlığı seçimlerini kazandığından beri ilişkiler ciddi bir şekilde kötüleşmiştir. Özellikle son yıllarda ABD ile Tayvan arasındaki karşılıklı üst düzey görüşmeler gerilimi daha da tırmandırmıştır. Ağustos 2022'de ABD Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi'nin Tayvan ziyareti ve Nisan 2023'te Tsai Ing-wen'in New York ziyareti sonrasında Çin, Tayvan Boğazı'nda Tayvan'ın deniz ve hava sahasını kontrol edebilme kabiliyetini ölçmek için “Birleşik Keskin Kılıç” ismini verdikleri bir tatbikat düzenlemiştir (Wang, 2023). Tatbikatlarla Çin, ABD'nin tek Çin prensibine bağlı kalması aksi taktirde askeri güce başvuracağı mesajını vermektedir.

Çin'in açıkça büyük stratejisi olarak tanımladığı ABD Ulusal Güvenlik Stratejisine benzer resmi ve tutarlı bir ana belgesi bulunmamaktadır. (Mladenov, 2021, s.189). Ancak belirli hususlarda yayımladığı “Beyaz Kitap” ile Çin'in hedefleri, yaklaşımı Çin'in dış politikası olarak yorumlanabilir.

Örneğin 10 Ağustos 2022'de "Tayvan Sorunu, Yeni Dönemde Birleşme" adlı bir Beyaz Kitap yayımlayan Çin hükümeti, Tayvan'ın tarihsel ve kültürel olarak Çin'in bir parçası olduğunu ve milli diriliş ile ilk defa Tayvan'ın yeniden Çin ile birleşmesine bu kadar yakınlaştığı ve bu sorunun "bir ülke iki sistem" prensibi ile barışçıl şekilde çözüleceğine inanmaktadır (Xinhua, 2022).

Belirli bireylerin, grupların ve koalisyonların Çin'in dış politikasını şekillendirmedeki rolü spekülasyon kalırken, Çin'in büyük stratejisiyle ilgili iki iç etkinin önemi açık görülmektedir. Birincisi, farklılıklarına rağmen, ÇKP liderleri, yirminci yüzyılın başlarında Çin'de devrimci hareketler doğuran ve partinin zaferinin temeli haline gelen müreffeh ve güçlü bir Çin'i yeniden inşa etme, milliyetçi rüyasını gerçekleştirmeye yönelik ideolojik bağlılığı uzun süredir paylaşmışlardır (Mitter ve Moore, 2011, s.229). Dış politikada milliyetçiliğin komünizme göre önceliği, iki ideoloji karşı karşıya gelince ortaya çıkmıştır. Bu gibi durumlarda, rasyonel tercihler, Çin'in bağımsızlığını ve gelişimini sağlama gerekliliğine tabi kılınmıştır (örneğin, Mao'nun 1969'da ABD'ye stratejik dönüşü ve Deng'in 1978'de kapitalist dünyayla ekonomik ilişkisi). İkincisi, ÇKP liderler milliyetçi hedefi gerçekleştirmek için otoriter bir yönetimde ÇKP'nin lider rolünü koruma konusunda güçlü bir kurumsal çıkarı da paylaşmışlardır (Heilmann, 2018, s.7-9). Sonuç olarak, Çin'in Mao'dan günümüze kadar olan büyük stratejilerinin tümü, ülke nüfusunun ve topraklarının değil, aynı zamanda rejimin siyasi güvenliğinin korunması, ÇKP tarafından yönetilen tek parti devletinin korunması olmuştur (Goldstein, 2005, s.45).

2018 yılında Pekin'de ulusal güvenlik konulu bir çalışma konferansına başkanlık eden Xi şu mesajı vermiştir: "*Çin ne sadece mevcut uluslararası düzene katılmakla yetinen pasif bir statüko gücü, ne de onu yıkmak ya da devirmek için ortaya çıkan yıkıcı revizyonist bir güçtür. Bunun yerine, kurtarmaya değer olduğuna inandığı küresel düzeni iyileştirmek için değişiklik arayan reformist bir güçtür.*" (Xi, 2018). Xi Jinping'in büyük gençleştirme stratejisine yönelik özgün yaklaşımı ve uygulanması, Çin'in 1990'ların ortalarında ortaya çıkan yükselişiyle ilgili uluslararası endişelerin daha da şiddetlenmesine yol açmıştır. Çin'in temel çıkarlarına yönelik algılanan tehditlere karşı benimsediği duruşu Çin halkının milliyetçiliğini harekete geçirirken diğer ülkeler tarafından Çin'in saldırgan niyetlerinin kanıtı olarak görülmektedir. Örneğin Güney Çin Denizi'nde yapay adaların inşa edilmesi ve bu adalar üzerindeki askeri konuşlandırılma hazırlıkları, diğer hak sahipleri ile Çin'in iş birliği yapmak için bölgesel bir diplomatik anlaşmayı sürdürme niyetinde olmadığına dair şüpheleri arttırmıştır. Giderek daha otoriter ve iddialı bir Çin ile karşı karşıya kalan ABD, bölgedeki müttefikleriyle Çin karşıtı politikalar ve işbirlikleri yürütmeyi tercih etmektedir. Özellikle bu makalenin konusu için seçilen Avustralya'nın bölgesel güvenlik için sorumluluk üstelenmesi ABD-Çin ilişkisinde rekabetçi konumu güçlendirmektedir. Buna karşılık, bu makale, ABD-Çin stratejik

rekabetinin Avustralya için olumlu olduğunu savunmaktadır. ABD giderek otoriterleşen Çin'e karşı denge sağlamak için Avusturya'nın en iyi seçenek olduğunu düşünmektedir. Avustralya ABD'nin Hint-Pasifik'teki liderliğinde büyük bir paya sahiptir. Ancak, en büyük ticaret ortağı olan Çin ile de büyük bir anlaşmazlıktan kaçınmak için çaba sarf etmektedir. Bu bağlamda bu makalede öncelikle Çin ile gerçekleştirdiği ekonomik, ABD ile gerçekleştirdiği güvenlik işbirliğine değinilecektir. Böylelikle Avustralya hükümetlerinin ABD-Çin rekabetinde belirleyici olan stratejik seçimi tartışılacaktır.

2. ABD-ÇİN REKABETİNDE AVUSTRALYA DIŞ POLİTİKASI

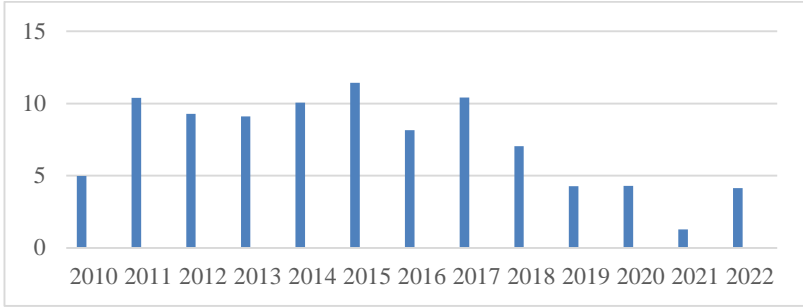
2.1. Çin ile Ekonomik ve Siyasi İlişkilerin Gelişimi

1972 yılında Çin ile diplomatik ilişkiler kuran Avustralya, 1973'te Pekin'de bir büyükelçilik açmıştır. Çin'in 1978'de ekonomik reform yapmaya başlamasından bu yana, Avustralya'nın Çin ile ticari etkileşimleri önemli bir şekilde değişmiş ve Çin, 2007'de Avustralya'nın en büyük ticaret ortağı olmuştur. Avustralya ve Çin ilişkilerinde stratejik politika değişikliklerini belirleyen üç unsur bulunmaktadır ve bu unsurlardan ilki ve en önemlisi ekonomik bağımlılıktır. 2022 yılı verilerine Çin ile Avustralya arasındaki iki yönlü ticaret hacmi yılda yaklaşık 220 milyar ABD dolarına yaklaşmıştır ve Çin Avustralya'nın açık ara en büyük ticaret ortağıdır (Wu, 2023). Soğuk Savaş döneminde Avustralya-Çin ilişkilerinin iki özelliği vardır (Hayden, 1984, s.96). Birincisi; Hawke, Çin Komünist Partisinin üst düzey liderleriyle kişisel ilişkisini genişletmiş, Zhao Ziyang ve Hu Yaobang ile aktif olarak iletişim kanalları kurmuştur. İkincisi, iki taraf arasındaki ekonomik ilişki, o dönemde Çin'in 5 yıllık planı ve Avustralya'nın endüstriyel yeniden yapılanma ve bölgesel ticaret stratejisi bağlamında daha yakından gelişmiştir. Ekonomik ve ticari konularda Çin, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına (GATT) katılma müzakereleri sırasında aktif olarak Avustralyalı uzmanlardan tavsiye ve yardım istemiştir (Hayden, 1984, s.82-83). 2001'de Çin'in DTÖ üyesi olması sayesinde ekonomik gücünü daha fazla artırması, bölgedeki ülkelerin giderek ekonomik açıdan Çin'e daha bağımlı hale gelmesine neden olmuştur. Çin'in yükselen ekonomik kalkınmayla birlikte hammadde ve enerjiye olan talebinin hızla artması, yer altı kaynakları açısından zengin olan Avustralya'yı öne çıkarmıştır. Madencilik ve enerji endüstrilerindeki hammadde ticareti iki ülkenin ekonomik iş birliğinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Avustralya'nın Çin'e ihracatında enerji kaynaklarının oranı 2006'da %53,6'dan 2010'da %78,6'ya yükselmiştir (Ding, 2012, s.80). Çin'den gelen kaynak talebi, bir yandan Avustralya ekonomisini Batı'daki ekonomik gerilemeden çıkarırken, diğer yandan Avustralya'nın ekonomik yapısı üzerinde bir dizi olumsuz etkiye de neden olmuştur. Madencilik ve enerji endüstrilerindeki güçlü gelişme, Avustralya dolarının değer kazanmasını sağlamış ancak Avustralya imalat endüstrisinin de

küçülmesine yol açmıştır (Beeson ve Li, 2012, s.40). 1990'lardan bu yana, Avustralya hükümetinin Çin'i bir tehdit ve bir dost olarak görmek arasında gidip geldiğini, ancak ilişkilerde ciddi kopuşlar olmaksızın bir tepki modeli oluşturduğunu görmekteyiz (Goodman, 2017, s.776). Çin'in Avustralya tarım arazilerine ve konut gayrimenkullerine yaptığı yatırımlar ve Çin ile ilgili siyasi bağışlar ve propaganda hakkındaki iddiaların ortaya çıkması Avustralya-Çin ilişkilerinin, 2016 yılında yeni bir döneme girmesine neden olmuştur (Medcalf, 2019, s.110). 2016'da Çin bağlantılı bir milyarderin Avustralya'nın Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki iddialarına yönelik politikasını etkilemek amacıyla Avustralya İşçi Partisine 0,3 milyon ABD doları bağışlamayı planladığı tespit edilmiştir (Remeikis, 2018).

İkili ilişkilerde artan diplomatik krizler, Çin'in Avustralya'ya yaptığı doğrudan dış yatırımlarda da etkisini göstermiştir. Avustralya'daki Çin yatırımları medya ve kamuoyunun büyük ilgisini çekmesine rağmen, Çin'in Avustralya'daki yatırımı kamuoyunda algılananın çok gerisindedir. Mayıs 2018'de Çin, Avustralyalı çiftçilerin piyasayı bozan devlet sübvansiyonları aldığını iddia ederek Avustralya arpasına anti-damping ve anti-sübvansiyon vergileri uyguladığını duyurmuştur (MOFCOM, 2018). Bu tarifelerin uygulanmasının Avustralya arpa endüstrisi üzerinde önemli bir etkisi olmuştur ve Çin'e yapılan ihracat bir önceki yılda 6,5 milyon tondan 2019-2020'de sadece 440.000 tona düşmüştür (Interesse, 2023). Bu durum, Avustralya'da arpa fazlasına ve Avustralyalı arpa çiftçileri için önemli bir gelir kaybına yol açmıştır. Avustralya da Çin'in vergi koymasına yanıt olarak tarifelerin haksız olduğunu Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) taşımıştır (Interesse, 2023). Haziran 2018'de Avustralya Parlamentosu, büyük ölçüde Çin müdahalesini sınırlamaya yönelik Casusluk ve Yabancı Müdahale Yasasını kabul etmiş ve Ağustos 2018'de Avustralya Hükümeti, Çinli telekomünikasyon şirketleri Huawei ve ZTE'nin Avustralya'ya 5G teknolojisi sağlamasını yasaklamıştır (Hutchens, 2018). Dönemin Avustralya Başbakanı (2015-2018) Malcolm Turnbull'ın 5 Aralık 2017'de seçim kampanyasında örtülü şekilde Çin'i ima ettiği “yaşam tarzımızı” ve “demokrasimizi” korumalıyız açıklaması, Soğuk Savaş sonrası ulusal güvenlik yaklaşımındaki en büyük politika değişikliği olarak kabul edilmektedir (Chubb, 2022, s.2). 2019 yılının sonunda ortaya çıkan Covid-19 salgınına Çin'in verdiği yanıtı ilişkin bağımsız bir soruşturma yapılması için Avustralya talepte bulunmuştur. Temmuz 2020'de Avustralya hükümeti, Çin'in Güney Çin Denizi konusundaki iddialarının hiçbir hukuki dayanağı olmadığını iddia ederek BM'ye bir mektup göndermiştir (UN, 2020). Çin'in Avustralya'dan gelen bu suçlamalara tepkisi bir hayli sert olmuştur ve ekonomik yaptırım uygulama kararları almıştır. Çin, devlet merkezli şirketlerine Ekim 2020'den itibaren Avustralya'dan kömür ve kereste ithal etmeyi yasaklamıştır (Lkhaajav, 2021). Aşağıdaki grafikte de 2017'deki doğrudan dış yatırımların 2020'de iki katı azaldığı görülmektedir.

Grafik 1. Çin'in Avustralya'ya Doğrudan Dış Yatırımları, 2010-2022

Kaynak: AEI, 2010-2022, Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Ekonomik anlaşmazlıkların üzerine Avustralya, Çin ile Victoria eyaleti arasında daha önce kararlaştırılan Kuşak ve Yol Girişimi (BRI) anlaşmasını iptal etmiştir (Hurst, 2021). Artan diplomatik gerilimlerin bir sonucu olarak, birkaç Çinli şirket potansiyel riskleri azaltmak için Avustralya'dan kömür alımlarında düzenlemeler yapmıştır. Sonuç olarak Çin, 2021'de 2020'ye göre 66,37 milyon ton daha az Avustralya kömürü ithal etmiştir (Yin, 2023). Çin'in izlediği politikayı Avustralya açısından yorumlayan Darren Lim ve Nathan Attrill'e göre, bir taraftan Çin gelecekte kurduğu hegemonya hayali çerçevesinde küresel salgından başarıyla çıkmasını engelleyebilecek her türlü girişime sert tepki verme zorunluluğu duymuştur; diğer taraftan da Avustralya'nın ihracatına ambargo uygulayarak kendisine bağımlı bir Avustralya yaratma isteğini ortaya koymuştur (Lim ve Attrill, 2021, s.423). Avustralya, savunmadan kalkınma yardımına ve iletişim ve ulusal altyapı gibi iç politikaya kadar geniş bir yelpazede Çin'i bir risk kaynağı olarak algılamaya başlamıştır (Medcalf, 2019, s.110) ve Çin'in Hint-Pasifik'te genişleyen etkisini sınırlamayı amaçlayan ABD öncülüğündeki bir dizi çabayı açıkça desteklemiştir. Avustralya, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'ne rakip olarak görülen Yapı Yasası'nı gündemine almış, ABD ve Japonya ile Hint-Pasifik'te Altyapı Yatırımına Yönelik Üçlü Ortaklığı faaliyete geçirmek için Üçlü Mutabakat Zaptı'nı imzalamıştır (Dziedzic, 2018).

İkinci unsur, ilişkilerin güçlü bir toplumsal boyutunun olmasıdır. Çin göçü 19.yüzyılın ortalarında başlamıştır (Patience, 2018). Avustralya'ya Hong Kong, Tayvan, Malezya ve Singapur'dan gelenler ve Çin Komünist Partisi'ne karşı temkinli yaklaşan binlerce kişi siyasi sığınma hakkı kazanmıştır. Tiananmen Meydanı olayları sonrasında bile 16,200 Çinli öğrenci ile 42,000 Çin vatandaşı kalıcı iskan verilmiştir (Macklin, 2017, s.280). Mandarin Çincesi şu anda Avustralya'da İngilizce'den sonra en çok konuşulan ikinci dildir. Öte yandan Çin, yurtdışında eğitim gören Avustralyalılar ve özellikle Avustralya'nın Yeni Kolombo Planı sayesinde COVID-19'dan önce en büyük destinasyonu haline gelmiştir (Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade, 2023).

Üçüncü unsur, Avustralya'nın insan hakları diplomasisinin dış politikasının önemli bir yönü olmasıdır. Avustralya insan hakları grupları, Avustralya hükümetinin Çin politikası üzerinde oldukça etkilidir. 2007-2010 yılları arasında Başbakanlık yapan Çince bilen ve Çin kültürünü çok iyi tanıyan Kevin Rudd döneminde ilişkilerin gelişimi yönünde beklenti fazla olmuştur. Ancak 2008 Pekin Olimpiyatları öncesinde Tibet'in bağımsızlığı için uğraşan Falun Gong (Dafa) adındaki grubun Kanberra'da günlerce süren meşale nöbetini desteklemesi, görev süresi boyunca Tibet konusunda defalarca Çin'i eleştirmesi, Uyurlu aktivist Kadir Rabia'yı Melbourne'e davet etmesi bu dönemdeki önemli siyasi krizler olmuştur (Chubb, 2022, s.5). Avustralya'nın insan hakları meselelerinin Çin-Avustralya ilişkilerine getirdiği sıkıntıları fark etmesiyle Çin'e karşı daha pragmatik bir politika benimsenmiştir. Avustralya Başbakanı Gillard 2013'te Çin'i ziyaret ettiğinde, Çin-Avustralya ilişkilerini karşılıklı güven ve karşılıklı faydaya dayalı stratejik bir ortaklığa yükseltmiştir. Trump Dönemiyle beraber ABD'nin Çin politikasındaki "nitel değişim" Avustralya'nın Çin politikasına ilişkin iç tartışmalarını da etkilemiştir. Trump döneminde Çin'in dengelenmesi politikası "Tayvan'dan, Güney Çin Denizi askeri genişlemesinden Sincan'daki insan hakları sorunlarına, siber güvenlik ticaret savaşına, teknoloji kesintisine, askeri yığınağa, ideolojiye ve hatta Hong Kong özerlik meselesine" kadar uzanmıştır (Tzeng, 2022, s.36). Özellikle Güney Çin Denizi, dünyadaki ticari gemilerin yarısının geçtiği ve Avustralya'nın ihracatının ise %60'ının gerçekleştiği bir yerdir (Hartcher, 2021, s.97). Diğer bir neden ise, Xi Jinping liderliğindeki Çin'in revizyonist, zorlamacı ve askeri modernizasyonuna bağlı şekilde ilerlemesinin bölgesel dengeyi ve kurallara dayalı düzeni tehdit edecek boyutlara ulaşacağına dair inancın hakim olmaya başlamasıdır (Mecalf, 2019, s.113). Avustralya, Çin'in son yıllardaki diplomatik davranışının "saldırgan" olduğuna ve Çin'in uluslararası sistem aracılığıyla kendisini dizginlemeye ve uluslararası kurallara uygun hareket etmeye isteksiz görüldüğüne inanmıştır (Ma, 2014, s.65-67). Tüm bunlar Çin'in dengelenmesi hususunda Avustralya'yı ABD'nin yanında yer almaya zorlamıştır. Çin açısından bakıldığında, Avustralya'nın Asya'daki son emperyalist olduğuna inanılmıştır (Huang, 2007, s.44).

Avustralya-Çin siyasi ve ekonomik ilişkilerine bakıldığında, Avustralya'nın ekonomik çıkarları ile ulusal güvenliği arasında bir ikilem yaşadığı görülmektedir. Çin'in yükselişinin Avustralya'nın Çin'e daha fazla ithalat yapma olanaklarını artırdığı ancak bunun Çin'e karşı giderek artan bir ekonomik bağımlılığa da neden olduğu görülmektedir. Ayrıca Çin'in yükselmesi bölgedeki askeri güç dengesini Çin lehine değiştirmektedir ve bu yükseliş Avustralya'nın ulusal güvenliğine tehdit oluşturmaktadır. Bu açıdan Avustralya'nın askerî açıdan ABD'nin öncülük ettiği güvenlik ittifaklarında yer alarak Asya-Pasifik'teki güç dengesini koruma stratejisi izlediği görülmektedir. Çin ise Avustralya ile siyasi ve ekonomik ilişkilerini geliştirerek bölgede Çin'in çevrelenmesi, sınırlandırılması gibi stratejileri içeren yaklaşımlara Avustralya'nın destek vermemesini istemektedir.

Özellikle Avustralya'nın Çin'in iç işlerine müdahale olarak kabul ettiği Tayvan ve Tibet gibi meselelerde de aktif rol almamasını istemektedir ve Avustralya'nın bunu ihlal ettiği durumlarda ekonomik yaptırımlarla cezalandırma yoluna gittiği görülmektedir.

2.2.ABD ile Savunma ve Güvenlik İşbirliği

Soğuk Savaş sonrasında değişen konjonktür, Asya-Pasifik'in yeni çekim merkezi haline gelmesi, Çin'in öngörülenden çok daha hızlı büyümesi ve askeri açıdan da bölgedeki en güçlü devlet olarak ortaya çıkması ABD'nin ulusal çıkarlarını korumak amacıyla bölgeye daha fazla ilgi göstermesine neden olmuştur. Bu bağlamda ABD, Hint Okyanusu'ndan Pasifik Okyanusu'na kadar olan bölgede hegemonyasına yönelik ciddi bir tehdit olarak gördüğü Çin'i müttefikleriyle çevrelemeye çalışmaktadır. ABD'nin bu dengeleme politikası, Hint-Pasifik bölgesindeki müttefikleri ile çok yönlü ilişkilerinin geliştirilmesine ve bölgedeki askeri varlığının güçlendirilmesine dayandırılmaktadır (Kasım, 2017, s.117). Haliyle bu politika değişikliğinin Avustralya'yı etkilememesi beklenemezdi. ANZUS'un sadece Avustralya ve Yeni Zelanda ile sınırlı olması, ABD'nin Çin'i dengelemesinde ciddi bir etki gösterememiştir. Bu nedenle Hindistan ve Japonya gibi bölgede Çin'e komşu olan devletlerin de dahil edilerek Çin'in sınırlandırılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Çin'in artan gücünü engellemek için iki görüş ortaya çıkmıştır: ilki, Çin'i sistem içinde tutmaya zorlayarak küresel sistemle daha uyumlu bir hale getirmek; ikinci yaklaşım ise, Çin'i çevreleyerek Amerikan çıkarlarını daha fazla zarara uğratmasını önlemektir (Hu, 2020, s.130). Avustralya Parlamentosu'nda ABD Başkanı Barack Obama'nın yaptığı bir konuşmada bir taraftan bölgede artan gerginlik doğrultusunda ABD'nin Avustralya gibi müttefikleriyle daha yakın ilişkiler içinde olmasını gerektiğini belirtirken, diğer taraftan da barışçıl şekilde yükselen Çin'in ABD'nin çıkarlarına uygun olduğunu dile getirmiştir (Obama, 2011). Obama, "pivot" ya da Asya'ya yönelik stratejik dengeleme politikasıyla Çin'e karşı bölgedeki Avustralya gibi müttefiklerini desteklemeyi, bu ülkelerdeki askeri üslerini artırmayı ve ticari anlaşmalarla güçlendirmeyi amaçlamıştır (Korwa, 2019, s.42). Obama'nın Çin'i dengeleme stratejine dayanan politikasını açıkça desteklemesi Çin ile ilişkilerde krize neden olmuştur. Buna rağmen, Gillard'ın Nisan 2013'te Çin'i ziyareti ve Mayıs 2013'te yayımlanan Avustralya Savunma Belgesinde Çin'in yükselişini 2009'daki Beyaz Kitabın aksine memnuniyetle karşılaması ikili ilişkilerin kısa sürede yeniden düzelmesini sağlamıştır (Mackerras, 2014, s.244). Yine de 2013 Avustralya Savunma Belgesi'nde, bölgenin en güçlü iki devleti olan ABD ve Çin arasındaki ilişkinin önümüzdeki yıllarda stratejik ortamı diğer tüm faktörlerden daha fazla belirleyeceği kabul edilmiş, özellikle Çin'in artan askeri, ekonomik ve siyasi etkisinin bölgede acilen Hint-Pasifik'in tek bir strateji olarak ortaya çıkışını şekillendirdiği belirtilmiştir (Department of Defence of Australia, 2013, s.7). Diğer taraftan raporda, ABD ile Çin'in rekabete dayanan

ilişkilerini yapıcı bir şekilde devam ettirmelerinin, ekonomik ilişkilerini geliştirmelerini, işbirlikçi yönlerini en üst düzeye çıkarmalarını, Hint-Pasifik'te devam eden istikrar ve refahın her düzeyde ekonomik, siyasi, stratejik ve askeri açıdan olumlu ve kalıcı olmasını sağlayacağı ifade edilmiştir (Department of Defence of Australia, 2013, s.9). Kısaca raporda, Avustralya'nın güvenlik kaygıları açısından ABD'nin yanında durduğu ancak ABD-Çin arasındaki çok yönlü ilişkilerin geliştirilmesiyle ulusal çıkarları açısından bir tercih yapmak zorunda kalmayacağı vurgulanmıştır. Ancak iki ülke arasında artan siyasi gerginlik ve bunun karşılıklı ticarete ve kültürel faaliyetlere de yansımaları, Çin'in bölgeye yönelik politikalarını da olumsuz etkilemektedir. Avustralya'nın 2016'da ilan ettiği Ulusal Savunma Raporu'nda, tarihsel müttefik olarak belirtilen ABD'nin Hint-Pasifik bölgesindeki dengeleyici varlığının bölgenin istikrarı için önemli olduğu vurgulanırken Çin'in Asya'daki en güçlü orduya sahip ülke olarak özgür ve serbest denizlerin güvenliğine, güçlü bir ülke olarak bölgesel istikrara katkı vermesi gerektiği belirtilmektedir (Department of Defence of Australia, 2016, s.41-42). Rapor dikkatlice incelendiğinde, Avustralya'nın Çin'in ekonomik ve askeri alanda yükselmesinden, bölgesindeki etkisini artırmasından ve ABD-Çin arasında bölgesel bir gerginliğe neden olması konularından endişeli olduğu görülürken yine de Çin'in doğrudan bir tehdit olduğuna dair bir ifadeden kaçınılmıştır. ABD'nin "yeniden Asya'ya dönme" politikası ve Güney Çin Denizi'nde Çin'in komşularıyla yaşadığı gerginliklerden dolayı Avustralya ile ilişkileri Çin'in barışçıl kalkınmasında yapıcı bir örnek teşkil edecek, bununla birlikte üretimde ihtiyaç duyduğu enerji, demir cevheri gibi hammaddelerin tedariki güvenli ve sürdürülebilir olacaktır (Liu ve Hao, 2014, s.368). 2017 yılında Ulusal Savunma Beyaz Kitabını yayımlayan Avustralya, ABD'nin "Hint-Pasifik" bölgesindeki güç dengesini desteklediğini belirtmiş ve Çin Halk Kurtuluş Ordusu'nun Güney Çin Denizi egemenlik anlaşmazlığında giderek artan sert tavrına yanıt vermek için "kurallara dayalı küresel düzeni" vurgulamıştır (Hei, 2021, s.109). Avustralya'nın Hint Pasifik stratejisine katılımı ile verdiği mesaj ise, diyalog ve işbirliği gereklidir ancak Çin'e karşı gerçek caydırıcı bir güç/blok olmadan diyalog ile yeterli başarı elde edilemeyecek ve işbirliği sınırlı olacaktır (Shoebriidge, 2021, s.3). Avustralya'nın dış politika değişikliğinin temel nedeni, Çin'den gelen zorluklara yanıt vermektir. Böylece Avustralya ABD'nin Çin karşısı ittifakında sağlam bir müttefik olarak Çin'e karşı kurulan oluşumlara daha yakın olduğunu göstermektedir. Manus Adası'ndaki Lombrum Deniz Üssü'nün modernizasyonunda ABD'nin Avustralya ve Papua Yeni Gine ile Kasım 2018'de yaptığı işbirliği duyurusu, Çin'in Güney Pasifik'teki çıkarlarına karşı bir duruştur (Whiting, 2018). Trump yönetimi, Avustralya'yı da içeren kapsamlı bir Hint-Pasifik stratejisi yürütme ihtiyacının farkında gibi görünmüştür (Prince, 2019). Haziran 2019'da ABD Savunma Bakanlığı da "revizyonist bir güç" olarak Çin'e ilişkin bir bölüme yer vermenin dışında ABD'nin müttefikleriyle daha yakın işbirliğini artırma sözü veren ilk Hint-Pasifik Strateji raporunu yayınlamıştır (US Department of Defense, 2019).

Ardından Avustralya Savunma Bakanlığı tarafından “2020 Savunma Stratejik Güncellemesi” adında yeni bir yayımlamıştır. Bu yeni rapora raporuna bakıldığında, Avustralya'nın değişen stratejik ortamı başlığı altında bu tehditler sıralanmıştır: 1) ABD-Çin arasındaki rekabet Hint-Pasifik bölgesinde Avustralya'yı da içine alacak şekilde genişlemiştir 2) Çin'in Hint-Pasifik'te daha fazla nüfuz elde etme çabası 2016'ya kıyasla artmıştır 3) Güney Çin Denizi'nde Çin'in toprak talepleri artmış ve bu nedenle yeni askeri tesisler kurmaya başlamıştır 4) Devletlerin güvenliğini ve egemenliğini ihlal eden örtülü uygulamalar ve araçlar giderek daha fazla kullanılmaya başlanmıştır 5) Bölgesel istikrarın ve küresel rekabet ile ticaretin sürdürülebilir olması için uluslararası norm, kural ve kurumların korunması ihtiyacı ortaya çıkmıştır 6) Bazı devletler yıkıcı ve tahrip edici teknolojiyle askeri modernizasyonunu ve savunma bütçelerini kıyaslanamaz şekilde arttırmıştır. 7) Siber saldırıların artan kabiliyeti orduların teçhizatlarını etkisiz hale getirebilecek duruma gelmiştir ve 8) Covid-19 nedeniyle Çin Hint-Pasifik bölgesindeki etkisini daha fazla arttırmıştır (Department of Defence of Australia, 2020, s.11-15). Yeni belgenin bölgede değişen güvenlik kaygılarından dolayı Avustralya'nın stratejik ortamını şekillendirmek, çıkarlarına karşı eylemleri caydırmak ve gerektiğinde güvenilir askeri güçle karşılık vermek üzerine geliştirildiği görülmektedir. 2020 Savunma Stratejik Güncellemesi ile Avustralya, ABD ve Çin'in bölgedeki stratejik dinamikleri yönlendirmeye devam edeceğine ve Hint-Pasifik bölgesinin stratejik rekabetin merkezi olmaya devam edeceğine" işaret etmiştir. ABD Savunma Bakanlığı'nın "Çin Halk Cumhuriyeti'ni İçeren Askeri ve Güvenlik Gelişmeleri 2020" raporuna göre Çin, yaklaşık 350 savaş gemisi ve 293 denizaltıyla "dünyanın en büyük donanmasına" sahiptir (Office of the Secretary of Defence, 2020). 2021 SIPRI verilerine bakıldığında Çin'in Soğuk Savaş sonrasında her yıl ortalama %7 oranında askeri bütçesini artırması, bölgedeki en güçlü devletlerden birisi olmasını sağlamıştır (SIPRI, 2021). Hindistan, Japonya ve Avustralya'nın toplam savunma bütçelerinin toplamı neredeyse Çin'in yarısı kadar olduğu görülmektedir (SIPRI, 2021). ABD'nin gemi inşa kapasitesinin yetersizliği, bütçesinin sınırlılığı ve geniş küresel güvenlik sorumlulukları, denizlerdeki hareket serbestisini tek başına sürdürme kabiliyetini sınırlamaktadır (Honrada, 2023). Bu bağlamda Dörtlü Güvenlik Diyaloğu, Hint-Pasifik'te deniz güvenliğini sağlamak için kritik öneme sahiptir. Avustralya, ABD tarafından Güney Çin Denizi'nde belirlenen seyrüsefer özgürlüğü misyonlarına defalarca katılmıştır. Buna ek olarak, Avustralya, ABD liderliğindeki Hint-Pasifik stratejisini ulusal çıkarlarla birleştirmek için Hint-Pasifik bölgesini doğuya doğru genişletmeye devam etmektedir. Bu bağlamda Güney Pasifik'teki askeri etkisinin genişlemesine karşı da harekete geçmiştir. 2019'da Avustralya Başbakanı tarihte ilk kez Fiji'yi ziyaret etmiş ve Fiji ile "Ulusal Savunma ve Güvenlik İşbirliği Anlaşması"nı imzalamıştır (Tzeng, 2022, s.37). Karşılıklı askeri iş birliğini güçlendirmek amacıyla Kasım 2020'de dört ülkenin donanmaları ilk ortak tatbikatını gerçekleştirmiştir.

15 Eylül 2021'de Avustralya, Birleşik Krallık ve ABD liderleri devlet isimlerin kısaltmalarından oluşan AUKUS ittifakını kurmuştur. Üçlü güvenlik ortaklığıyla Avustralya'nın Fransa'dan on iki adet dizel denizaltı satın almak yerine İngiltere ve ABD'den nükleer enerjili denizaltı alması, Çin'e yönelik "sert dengelemenin" de bir sembolüdür (McDougall, 2021, s.728). Yine de Avustralya'nın planlanan denizaltıları satın almasının, 2020 Savunma Stratejisi Güncellemesi tarafından özetlenen Çin'in saldırganlığını caydırma yeteneği üzerinde kısa veya orta vadeli bir etkisi olmayacaktır (Department of Defence of Australia, 2020, s.11-15). Avustralya'nın Fransa ile imzalamaktan vazgeçip İngiltere ile 2030'larda teslim edilmek üzere beş adede kadar ABD yapımı nükleer enerjili denizaltı satın almayı içeren bir anlaşmayı imzalamasının altında yatan iki önemli neden vardır (Nierenberg, 2023). İlki Avustralya'nın Çin'in bölgedeki revizyonist politikalarını ciddi bir tehdit olarak görmesi ve bu nedenle nükleer denizaltıları bir caydırıcı unsur olarak kabul etmesidir. Özellikle Çin'in donanma gücünü artırdığı, üçüncü uçak gemisini inşa ettiği ve Güney Çin Denizi'nde askeri amaçlı yapay adalar inşa ettiği göz önüne alındığında, dört bir tarafının denizlerle çevrili olan Avustralya'nın böyle bir karar alması oldukça rasyoneldir. İkinci olarak, bölgeye yönelik çok daha sert politikalar geliştiren ve Çin'e yönelik daha kararlı önlemler alınmasını destekleyen ABD ve İngiltere ile birlik mesajı vermesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca Avustralya, 2016'da Fransa ile dizel motorlu denizaltı projesi anlaşması yapmasında da o dönemin hükümet ve askeri liderlerinin nükleer denizaltıların işletilmesi konusunda yaşanacak zorluk ve karmaşıklığa garanti verememelerinden kaynaklanmıştır. Ayrıca ABD ve İngiltere'nin nükleer gücünü kendileriyle paylaşmayacağına inanmışlardır (Shoebridge, 2021, s.1). Bu arada Avustralya'nın 1980'lerde Amerikan donanmasının ANZUS Paketi bağlamında limanları ziyaret etmesini Yeni Zelanda reddederken Avustralya hükümeti kabul etmiştir (Sutter, 2002, s.352). Diğer taraftan AUKUS, ASEAN'ın 1995'te imzaladığı Nükleer Silahlardan Arındırılmış Bölge (Nuclear Weapon-Free Zone -SEANWFZ) anlaşmasını ortadan kaldırdığı gibi Hindistan'ı güvenlik tehdidi olarak gören Pakistan'ın da Çin tarafından nükleer denizaltıları ile desteklenmesine neden olabilir (McDougall, 2021, s.729). Bu anlaşma ile Hint-Pasifik bölgesindeki gerilimin artacağı ve var olan bölgedeki silahlanma yarışının tehlikeli boyutlara ulaşacağı öngörülmektedir.

Avustralya, ABD'nin Asya-Pasifik'teki askeri stratejisini sınırlı ölçüde desteklemekte ve Afganistan ve Irak'taki savaş gibi Avustralya'nın doğrudan çıkarlarını ilgilendirmeyen meselelerde sadece müttefiklik görevlerini yerine getirmektedir. Çin'in Güney Çin Denizi ve Tayvan meselelerine gelince, Çin ile çatışmaya dahil olmak istememektedir. 2004 yılında Howard yönetimi sırasında, Dışişleri Bakanı Alexander Downer Pekin'de Avustralya'nın ABD ile ittifakı nedeniyle olası bir Tayvan Boğazı krizine dahil olmayacağını ilan etmiştir. Avustralya hükümeti, daha sonra söz konusu açıklamayı hızla geri çekmiş olsa da bu durum, Avustralya karar mercilerinin bu konuda kararsız olduklarını kanıtlamak için yeterlidir.

3. ÇİN'İN AVUSTRALYA'NIN HİNT PASİFİK STRATEJİSİNE YAKLAŞIMI

Çin'in Hint Pasifik stratejisine karşı geliştirdiği yaklaşımın iki yönü bulunmaktadır. Birincisi; Çin hükümeti, ittifaksızlık ilkesine bağlıdır ve güvenlik baskısına direnmek için Çin-Rusya stratejik ortaklığına güvenmektedir. İkincisi Çin, başta ABD ile güvenlik bağları olan ülkeler olmak üzere, Çin'in yanında yer almaları için komşu ülkelere yönelik güvence politikasını takip etmektedir (Hu, 2020, s.139). Bu doğrultuda Çin'in Avustralya ile çok yönlü ilişkilerini geliştirmesinde başlıca amaçlar şu şekilde sıralanabilir: 1) ABD'nin bölgedeki en güçlü müttefiklerinden birisi olan Avustralya ile yakın ilişkiler geliştirerek bu ittifakın güçlenmesini önlemeye çalışmak; 2) Avustralya, Çin'in aradığı askeri, istihbarat ve teknolojilere sahip olduğu için bunlara ortak şirketler kurarak ulaşmak istemesi; 3) Avustralya'nın Hint-Pasifik yaklaşımında Çin'in bölgede artan gücüne karşı eleştiri getirebilecek ya da dayanışma inşa edebilecek rolünün olmasıdır (Medcalf, 2019, s.110). Çin, Avustralya'nın da dahil olduğu "Hint-Pasifik" stratejisini Çin'in üstünlüğüne yönelik bir tehdit olarak kabul etmektedir ve Asya-Pasifik bölgesinde inşa etmeye çalıştığı bölgesel yapıyı yok etme girişimi olarak görmektedir (Sarkar, 2020, s.112). Özellikle Hint Okyanusu, Çin'in deniz yoluyla Avrupa, Orta Doğu ve Afrika ile olan ticaretinde ve enerji ithalatında önemli bir geçiş güzergahıdır. Bu nedenle Hindistan'ın QUAD içinde alacağı rol ve Avustralya'nın ABD-Çin arasında geçmişte başarıyla yürüttüğü denge politikasındaki yaklaşımları hayati bir öneme sahiptir. Ancak QUAD ve AUKUS üyesi ülkelerin Çin'in Kuşak ve Yol Girişimini Çin'in etki alanını genişleten, yeni uluslararası ekonomik iş birliği normlarını ve yeni bir dünya düzenini teşvik etmeyi amaçlayan bir jeopolitik strateji olarak kabul ettikleri de görülmektedir. Çin'in Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB) ya da İpek Yolu Fonu gibi kurum ve bankalar ile projeleri desteklemesi benzer şekilde ABD'nin kredilerde söz sahibi olduğu Uluslararası Para Fonu (IMF) ya da Dünya Bankası gibi kurumlara olan devletlerin bağımlılıklarını azaltmaktadır. Kredi kullanmak isteyen pek çok devlet için de herhangi bir şekilde iç siyasi yönetimine müdahale edilmemektedir ya da IMF'nin reçeteleri sunulmamaktadır. Ancak borçların ödenmemesi durumunda ise, yatırımlara el konulduğu da unutulmamalıdır. Bu da ABD'nin İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurduğu küresel sistemin Çin tarafından değiştirilmek istendiği ve bunun da ikinci bir Soğuk Savaşa yol açacağı iddia edilmektedir. Çin, markalaşan Kuşak ve Yol kapsamında yaptığı yatırımlarla trilyonlarca ABD doları değerinde enerji, altyapı, gayrimenkul ve tarım projeleri ile dünyanın en büyük ticaret bloğuna hâkim olmayı hedeflemektedir (Tan vd., 2020, s.178). Çin'in Kuşak ve Yol kapsamında 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu ile hem çevresindeki hem de Okyanus ötesi ülkelerle ihracatını ve karşılıklı bağımlılıklarını artırması, ABD'nin küresel yönetimini zora sokmaktadır. Bu doğrultuda Çin'in en büyük jeopolitik amaçlarından birisi de ABD liderliğindeki çevreleme politikasını kırmak ve Hindistan'ın yükselişini sınırlamaktır (Clarke, 2017, s.72). Özellikle bölgedeki Avustralya,

Japonya ya da Güney Kore gibi ülkelerin Çin ile kıyaslanamayacak kadar az nüfusa sahip olmaları, Hindistan'ın yeni bir alternatif dengeleyici ekonomik güç olarak ortaya çıkmasını zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda Avustralya'nın Hindistan'a benzer şekilde Hint-Pasifik bölgesine ilgisinin arttığı görülmektedir çünkü bölgede artan rekabet, gerilimler, silahlanma yarışı, deniz güvenliğinin riske girmesi bölgesel ve küresel ticareti sekteye uğratabilir (Sundaramurthy, 2020, s.172). Bu noktada Avustralya'nın ABD-Çin rekabetinde sıfır-toplamlı oyun yaklaşımını benimsemek zorunda kaldığı görülmektedir. Avustralya, Çin ile ekonomik ilişkilerini geliştirdikçe ABD ekseninden ve onun güvenlik şemsiyesinden asla uzaklaşamayacağını farkındadır (Bisley, 2018, s.397).

Sonuç

Çin'in Büyük Stratejisi incelendiğinde; kalkınmasının barışçıl olduğu, mevcut uluslararası düzenin istikrarını ve ÇKP tarafından tanımlanan temel çıkarlarını koruduğu bu strateji kapsamında dış politikasını şekillendirildiği görülmektedir. Avustralya'nın Çin ile olan ilişkilerinin genel hatlarına bakıldığında, büyük stratejisinin genel amaçlarına uyumluluğu çerçevesinde temel çıkarlarını ilgilendiren sorunlarla mücadelesini içerecek şekilde dış politikasını ve güvenlik stratejisini oluşturduğu anlaşılmaktadır. Çin ve Avustralya arasındaki ilişkinin kademeli olarak düşüşe geçmesine yol açan birçok anlaşmazlık vardır. Yapısal faktörler incelendiğinde bunun temel nedeni, ABD ile Çin arasında giderek artan rekabet ortamında, Avustralya'nın her iki ülkeyi dengede tutmaya çalışmasının maliyetinin her geçen gün artması ve nihayet bu yükü taşımasının zorlaşmasıdır. Yapısal faktörleri bir kenara bırakırsak, Avustralya-Çin ilişkilerinin eski yakın ilişkisine dönmesi zor görünmektedir. Birincisi, Avustralya'nın "ekonomisi için Çin'e ve güvenliği için ABD'ye güvenme" şeklindeki denge stratejisini devam ettirmesi çok zordur. Avustralya ve Çin arasındaki ilişkinin eski haline döndürülmesinin zor olmasının ikinci nedeni, Çin'in giderek daha büyük bir ülke gibi davranması, özellikle gelişmiş ekonomik, askeri veya siyasi gücünü diğer ülkelere taviz talep etmek için kullanmaya devam etmesidir. Çin'in Güney Kore, Japonya ve Kanada gibi ABD'ye yakın ülkelere karşı benzer zorlayıcı önlemler alması tesadüfi değildir. Özetle, Avustralya ile Çin arasındaki ilişkideki değişimin ABD-Çin rekabet yapısından etkilendiği görülmektedir. ABD ve Avustralya arasındaki ittifak güçlenirken, Avustralya'nın manevra alanı giderek daralmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, öngörülebilir gelecekte Avustralya ile Çin ilişkisinin ABD-Çin rekabetinden kopması zor olduğu gibi, ikili çatışmaların tam anlamıyla düzelmesi de güçtür. Diplomatik ve askeri çatışmalar ve rekabet devam edecektir. Hint-Pasifik bölgesindeki diğer ülkeler iç ekonomik kalkınmayı sürdürmek için Çin pazarına güvenmeye devam edecek, iki ülke arasındaki stratejik rekabette taraf seçemeyeceklerdir. Özellikle küresel ticaretin önemli noktalarından birisi olan Güney Çin Denizi'nin Çin'in temel çıkarları bağlamında bir iç denizine dönüşmesinin

gerçekleşmesi tüm bu ülkelerin küresel ticaret olanaklarını olumsuz yönde etkileyecektir. Ayrıca Avustralya gibi bölge ülkelerinin de ulusal güvenlikleri giderek tehdit altına girecek ve Çin'in bölgede artan askeri güç ve kabiliyetleri karşısında etkisiz kalabileceklerdir. Bu da Avustralya'nın giderek ABD'nin öncülük ettiği güvenlik ittifaklarına dahil olmasını zorunlu kılmaktadır. Avustralya ve Çin ilişkileri üzerine yapılan bu çalışma, ABD ile Çin arasındaki stratejik rekabet karşısında orta ölçekli bir güç olan Avustralya'nın "kurallara dayalı bir uluslararası düzen" sürdürdüğünü ve ulusal çıkarları, değerleri ve ulusal kimliği çerçevesinde bunu sağlamasının Avustralya için en iyi seçim olacağını anlamamıza olanak sağlamaktadır. Ancak Avustralya bu seçimi yaparken Çin ile ilişkilerinde beklentisi Çin'in de kurallara dayalı bir uluslararası düzen sürdürmesidir. Bu beklentinin gerçekçi olmayışı, ABD'ye güvenlik ve askeri ilişkiler noktasında daha da yaklaşmasına neden olmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Özlem Zerrin Keyvan: %50, İshak Turan: %50

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışma etik onay gerektiren herhangi bir insan veya hayvan araştırması içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Özlem Zerrin Keyvan: 50%, İshak Turan: 50%

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: This study does not contain any human or animal research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

Kaynakça

AEI. (2022). *China global investment tracker*. 14 Nisan 2023 tarihinde <https://www.aei.org/china-global-investment-tracker/> adresinden alınmıştır.

Assamah, D. & Yuan, S. (2023). Can smaller powers have grand strategies? The Case of Rwanda. *Insight on Africa*, 15(1), 108-127. <https://doi.org/10.1177/09750878221135074>

Australian Government Department of Foreign Affairs and Trade. (2023). *New Colombo plan*. 24 Kasım 2022 tarihinde <https://www.dfat.gov.au/people-to-people/new-colombo-plan> adresinden alınmıştır.

- Beeson, M. & Li F. (2012). Zhōng ào guānxì: Diyuán zhèngzhì yihuò diyuán jīngjì? (Çin-Avustralya İlişkileri: Jeopolitik mi yoksa jeoekonomi mi?). *Guó jì wèntí yánjiū (Uluslararası Çalışmalar)*, 3, 38-49.
- Beeson, M. & Li F. (2014). *China's regional relations evolving foreign policy dynamics*. Lynne Rienner Publishers.
- Bisley, N. (2018). Australia's engagement with China: From fear to greed and back again. *International Journal*, 73(3), 379-398.
- Brands, H. (2014). *What good is grand strategy? Power and purpose in American statecraft from Harry S. Truman to George W. Bush*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Brophy, D. (2019). Australia's China debate in 2018. J. Golley, L. Jaivin, P. J. Farrelly, S. Strange (Ed.), *Power içinde* (s. 154-168). ANU Press.
- Callahan, W. (2015). *China dreams: 20 visions of the future*. Oxford University Press.
- Christensen, T. J. (1996). *Useful adversaries: grand strategy, domestic mobilization, and Sino-American conflict, 1947-1958*. Princeton: Princeton University Press.
- Collins, J. (1986). *United States military academy, Military Strategy*. Beijing: Military Science Publishing House.
- Chubb, A. (2022). The securitization of 'Chinese influence' in Australia. *Journal of Contemporary China*, 32(139), 1-18. <https://doi.org/10.1080/10670564.2022.2052437>
- Clarke, M. (2017). The Belt and Road initiative: China's new grand strategy?. *Asia Policy*, 24(1), 71-79.
- Dai, B. (2010). *Jiānchí zǒu héping fāzhǎn dàolù (barışçıl kalkınma yoluna bağılı kalınmal), Zhonggong zhongyang guanyu zhiding guomin jingji he shehui fazhan di shi'er ge wunian guihua de jianyi fudao duben Ulusal ekonomik ve sosyal kalkınma için 12. beş yıllık planın formüle edilmesine yönelik ÇKP Merkez Komitesinin tavsiyelerinin danışmanlık okuması*, Beijing: Renmin Press.
- Danner, L. (2018). *China's grand strategy: contradictory foreign policy?*. Springer
- Department of Defence of Australia. (2013). *2013 Defence white paper*. 24 Kasım 2022 tarihinde http://www.defence.gov.au/whitepaper2013/docs/WP_2013_web.pdf, adresinden alınmıştır.
- Department of Defence of Australia. (2016). *2016 Defence white paper*. Australian Government, Department of Defence.
- Department of Defence of Australia. (2020). *2020 Defence strategic update*. Australian Government, Department of Defence.
- Ding D. (2013). The economic imbalance between China and Australia. Yu

- Changsen (Ed.). *Zhōng ào guānxì de lìshǐ jīngyàn yǔ fāzhǎn xiánzhuàng*. (Çin-Avustralya ilişkilerinin tarihsel deneyimi ve gelişme durumu) içinde (s.80-99). Guangzhou: Sun Yat-sen University Press.
- Du, D. & Ma, Y. (2015). “Yīdài yīlù”: Zhōnghuá mínzú fùxīng dì diyuán dà zhànlüè. ("Tek kuşak, tek yol": Çin ulusunun gençleşmesi için büyük bir jeopolitik strateji). *Dìlǐ Yánjiū (Coğrafi Araştırma)*, 34(6), 1005-1014.
- Dueck, C. (2006). *Reluctant crusaders: Power, culture, and change in American grand strategy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Dziedzic, (2018). Why Australia wants to build its own 'Belt and Road' scheme with Japan and the US to rival China's investment. 18 Aralık 2022 tarihinde <https://www.abc.net.au/news/2018-07-31/australia-japan-us-alternative-to-china-belt-and-road-initiative/10055060> adresinden alınmıştır.
- Fravel, M. T. (2016). Explaining China's escalation over the Senkaku (Diaoyu) islands. *Global Summitry*, 2(1), 24–37. <https://doi.org/10.1093/global/guw010>
- Gaddis, J. L. (2009). “What is grand strategy?” *Karl Von Der Heyden distinguished lecture at Duke University*. 14 Aralık 2022 tarihinde <https://indianstrategicknowledgeonline.com/web/grandstrategypaper.pdf> adresinden alınmıştır.
- Gaddis, J. L. (2018). *On grand strategy*. New York: Penguin Press.
- Garver, J. W. (2016). *China's quest: the history of the foreign policy of the People's Republic of China*. New York: Oxford University Press.
- Goldstein, A. (2005). *Rising to the challenge: China's grand strategy and international security (Studies in Asian security)*. Stanford University Press
- Goldstein, A. (2020). China's grand strategy under Xi Jinping: Reassurance, reform, and resistance. *International Security*, 45(1), 164–201. https://doi.org/10.1162/isec_a_00383
- Goodman, D. SG. (2017). Australia and the China threat: Managing ambiguity. *The Pacific Review*, 30(5), 769-782. <https://doi.org/10.1080/09512748.2017.1339118>
- Hart, L. (1954). *Strategy*. New York: Praegers.
- Hartcher, P. (2021). *Red zone: China's challenge and Australia's future*. (Revised edition). Black Inc.
- Hayden, B. (1984). Australia's China policy under labor. *The Australian Journal of Chinese Affairs*, 89(11), 83-97. <https://doi.org/10.2307/2158688>
- Hei, K. (2021). Àozhōu zhèngfǔ duì měiguó yìn tài zhànlüè de huíyīng: Cānyù sīfāng ānquán duìhuà de fēnxī. (Avustralya hükümetinin ABD Hint-Pasifik stratejisine tepkisi: Dörtlü Güvenlik Diyaloğuna katılımın

- analizi). *Ānquán yǔ qíngbào yánjiū* (Güvenlik ve İstihbarat çalışmaları),4(2), 85-139.
- Heilmann, S. (2018). *Red swan: how unorthodox policy-making facilitated China's rise*. The Chinese University of Hong Kong Press.
- Honrada, G. (2023). *US navy laments China's shipbuilding supremacy*. 15 Nisan 2023 tarihinde <https://asiatimes.com/2023/02/us-navy-laments-chinas-shipbuilding-supremacy/> adresinden alınmıştır.
- Howard, M., Paret P. & Brodie, B. (1976). *Carl Von Clausewitz "On war"*. Princeton: Princeton University Press.
- Hu, W. (2020). The United States, China, and the Indo-Pacific strategy: The rise and return of strategic competition. *China Review*, 20(3),127-142.
- Huang, A. (2007). Àodàliyǎ yǔ zhōngguó guānxì zhī yánjiū: Zhuǎnbiàn, fāzhǎn yǔ júxiàn. (Avustralya-Çin ilişkilerine ilişkin araştırma: dönüşüm, gelişim ve sınırlılıklar). *Zhǎnwàng yǔ tànsuǒ* (Görünüm ve Keşif), 43-59.
- Hurst, D. (2021). *Federal government tears up Victoria's Belt and Road agreements with China*. 15 Aralık 2022 tarihinde <https://www.theguardian.com/australia-news/2021/apr/21/federal-government-tears-up-victorias-belt-and-road-agreements-with-china> adresinden alınmıştır.
- Hutchens, G. (2018). *Sweeping foreign interference and spying laws pass senate*. 1 Nisan 2023 tarihinde <https://www.theguardian.com/australia-news/2018/jun/29/sweeping-foreign-interference-and-spying-laws-pass-senate> adresinden alınmıştır.
- Interesse, G. (2023). *Australia and China resolve Barley dispute, improving trade ties*. 10 Aralık 2022 tarihinde <https://www.china-briefing.com/news/australia-and-china-resolve-barley-dispute-improving-trade-ties/> adresinden alınmıştır.
- Jian, Z. (2015). China's new foreign policy under Xi Jinping: Towards 'peaceful rise 2.0'?. *Global Change, Peace & Security*, 27(1), 5-19. <https://doi.org/10.1080/14781158.2015.993958>
- Johnston, A. I. (1995). *Cultural realism: strategic culture and grand strategy in Chinese history*. Princeton: Princeton University Press.
- Kasım, K. (2017). The impact of the US rebalancing policy toward Asia Pacific on international relations in the region. Kamiński, T. (Ed.), *Overcoming Controversies in East Asia* içinde (s.175-190). Łódź University Press.
- Korwa, J. (2019). The China-Australia Free Trade Agreement (ChAFTA): Its implications for Australia-United States relations. *Jurnal Ilmiah Hubungan Internasional*, 15(1), 41-53. <https://doi.org/10.26593/jihi.v15i1.2981.41-53>
- Lim, D. J. & Attrill, N. (2021). Australian debate of the China question: the

- Covid-19 case. *Australian Journal of International Affairs*, 75(4),410-431. <https://doi.org/10.1080/10357718.2021.1940094>
- Liu, W. & Hao, Y. (2014). Australia in China's grand strategy. *Asian Survey*, 54(2),367-394. <https://doi.org/10.1525/as.2014.54.2.367>
- Lkhaajav, B. (2021). *Can Russia and Mongolia replace Australia's coal supply to China?*. The Diplomat, 25 Aralık 2022 tarihinde <https://thediplomat.com/2021/10/can-russia-and-mongolia-replace-australias-coal-supply-to-china/> adresinden alınmıştır.
- Luttwak, E. N. (2009). *The grand strategy of the Byzantine Empire*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Ma, B. (2014). Àodàliyǎ rúhé yǐngduì zhōngguó juéqǐ?. (Avustralya, Çin'in yükselişine nasıl yanıt vermeli?). *Wàijiāo Pínglùn. (Diplomatik İnceleme)*,1,56-69.
- Mackerras, C. (2014). China and the Australia-U.S. relationship: a historical perspective. *Asian Survey*, 54(2), 223-246. <https://doi.org/10.1525/as.2014.54.2.223>
- Macklin, R. (2017). *Dragon and kangaroo: Australia and China's shared history from the goldfields to the present Day*, Hachette Australia
- Mastro, O.S. (2019) 'The stealth superpower: how China hid its global ambitions. *Foreign Affairs*, 98(1).
- Men, H. (2020). *China's grand strategy: a framework analysis*. Springer
- McDougall, D. (2021). AUKUS: implications for Australia and other commonwealth countries in the Indo-Pacific. *The Round Table*, 110(6),728-729. <https://doi.org/10.1080/00358533.2021.2011021>
- Medcalf, R. (2019). Australia and China: Understanding the reality check. *Australian Journal of International Affairs*, 73(2),109-118. <https://doi.org/10.1080/10357718.2018.1538315>
- Mitter, R. & Moore, A. W. (2011). China in World War II, 1937–1945: Experience, memory, and legacy. *Modern Asian Studies*, 45(2),225–240. <https://doi.org/10.1017/S0026749X10000387>
- Mladenov, N. (2021). *China's rise to power in the global order grand strategic implications*. Palgrave Macmillan Cham.
- Moak, K. & Lee, M. (2015). *China's economic rise and its global impact*. Palgrave Macmillan New York
- MOFCOM (2018). *MOFCOM announcement No.99 of 2018 on countervailing investigation against imports of Barley originating in Australia*. 14 Şubat 2022 tarihinde <http://english.mofcom.gov.cn/article/policyrelease/announcement/201812/20181202820486.shtml> adresinden alınmıştır
- Nierenberg, A. (2023). *Australia's U.S. nuclear submarine deal*. 23 Ocak 2022 tarihinde

<https://www.nytimes.com/2023/03/09/briefing/australia-us-aucus-nuclear-submarines.html> adresinden alınmıştır.

Obama, B. (2011). *Remarks by President Obama to the Australian Parliament. Whitehouse government.* 14 Aralık 2022 tarihinde <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2011/11/17/remarks-president-obama-australian-parliament> adresinden alınmıştır.

Office of the Secretary of Defence (2020). *Military and security developments involving the People's Republic of China 2020.* 4 Şubat 2023 tarihinde <https://media.defense.gov/2020/Sep/01/2002488689/-1/-1/1/2020-DOD-CHINA-MILITARY-POWER-REPORT-FINAL.PDF> adresinden alınmıştır.

Patience, A. (2018). *'Fear and greed'? Australia relations with China. Australian foreign policy in Asia middle power or awkward partner?.* Palgrave Macmillan, Cham, 183–213.

Posen, B. (1984). *The sources of military doctrine: France, Britain, and Germany between the World Wars.* Ithaca, NY: Cornell University Press.

Remeikis, A. (2018). *Sam Dastyari quits as Labor senator over China connections,* 1 Şubat 2023 tarihinde <https://www.theguardian.com/australia-news/2017/dec/12/sam-dastyari-quits-labor-senator-china-connections> adresinden alınmıştır.

Sarkar, M. G. (2020). China and QUAD 2.0: Between response and regional construct. *Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India,* 16(1), 110-130. <https://doi.org/10.1080/09733159.2020.1794526>

Schwartz, B. (1976). *Chinese communism and the rise of Mao.* Harvard University Press.

Scobell, A., Burke, E., Cooper, C., Lilly, S., Ohlandt, C., Warner, E., & Williams, J. D. (2020). *China's grand strategy: Trends, trajectories, and long-term competition.* RAND Corporation, 1–154.

Shambaugh, D. (1999). China's military views the world: Ambivalent security. *International Security,* 24(3), 52-79

Shoebridge, M. (2021). What is AUKUS and what is it not?: How does it connect to the QUAD, the Sydney dialogue, ASEAN and Indo-Pacific Security?. *Australian Strategic Policy Institute,* 166, 1-10

SIPRI. (2021). *Military expenditure by country.* 1 Şubat 2023 tarihinde <https://sipri.org/sites/default/files/Data%20for%20all%20countries%20from%201988%E2%80%932020%20in%20constant%202019%29%20USD%2028pdf%29.pdf> adresinden alınmıştır.

Sundaramurthy, A. (2020). The China factor in India-Australia maritime cooperation. *Asian Affairs,* 51(1), 169-188.

<https://doi.org/10.1080/03068374.2019.1706350>

- Sutter, R. (2002). Thirty years of Australia-China relations: An American perspective. *Australian Journal of International Affairs*, 56(3),347-360. <https://doi.org/10.1080/1035771022000019688>
- Tan, A. C., Ho, K. & Clark, C. (2020). The political economy of Taiwan's regional relations. *Asian Affairs: An American Review*, 47(3),177-200 <https://doi.org/10.1080/00927678.2020.1755123>
- Tzeng, Wei-F. (2022). Jinqí àozhōu yǔ zhōngguó dàlù guānxì píngxī (Avustralya ve Çin arasındaki son ilişkilere bir bakış). *Prospect & Exploration*, 19(4), 33-40.
- Wang, J. (2011) China's search for a grand strategy: A rising great power finds its way. *Foreign Affairs*, 90(2),68–79.
- Wang, O. (2023). *China's military 'testing ability to control sea and air around Taiwan' in multi-day drill after island leader's US visit*. 20 Nisan 2023 tarihinde <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3216376/china-sets-military-drills-after-taiwan-leader-tsai-ing-wens-us-trip> adresinden alınmıştır.
- Whiting, N. (2018). *Joint US-Australian naval base on Manus island a 'significant pushback' against China's Pacific ambitions*. 16 Nisan 2023 tarihinde <https://www.abc.net.au/news/2018-11-18/us-pushes-further-into-pacific-with-png-manus-naval-base-deal/10508354> adresinden alınmıştır.
- Wu, W. (2023). *Australian trade minister 'optimistic' about thaw in China ties, but stands firm on WTO disputes*. 10 Nisan 2023 tarihinde <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3209950/australian-trade-minister-optimistic-about-thaw-china-ties-stands-firm-wto-disputes> adresinden alınmıştır.
- Xi, J. (2018). *Speech delivered by President Xi at the NPC closing meeting*. *China Daily*. 11 Ocak 2023 tarihinde http://www.chinadaily.com.cn/hkedition/2018-03/22/content_35894512.htm adresinden alınmıştır.
- Xi, J. (2020). *Xìjìnpíng tán zhìguó lǐ zhèng (dì sān juǎn)*. (yönetişim üzerine Xi Jinping). (Üçüncü Cilt), Waiwen chūban she, Yabancı Diller yayınevi.
- Xiaoxing, Y. (2005). Chinese foreign policy in transition: Understanding China's peaceful development. *The Journal of East Asian Affairs*, 19(1), 74-112.
- Xinhua (2022). *China releases white paper on Taiwan question, reunification in new era*, 18 Ocak 2023 tarihinde [https://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/202208/10/content_WS62f34f46c6d02e533532f0ac.html#:~:text=The%20white%20paper%](https://english.www.gov.cn/archive/whitepaper/202208/10/content_WS62f34f46c6d02e533532f0ac.html#:~:text=The%20white%20paper%20)

20was%20released,government%20in%20the%20new%20era
adresinden alınmıştır.

Qi, H. (2015). China debates the new type of great power relations. *The Chinese Journal of International Politics*, 8(4), 349-370.

UN (2020).*The permanent mission of the Commonwealth of Australia to the United Nations*. N° 20/026. 11 Ocak 2023 tarihinde https://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/mys_12_12_2019/2020_07_23_AUS_NV_UN_001_OLA-2020-00373.pdf adresinden alınmıştır.

US Department of Defense. (2019). *The Department of defense Indo-Pacific strategy report: Preparedness, partnerships, and promoting a networked region*. 13 Nisan 2023 tarihinde <https://media.defense.gov/2019/Jul/01/2002152311/-1/-1/1/DEPARTMENT-OF-DEFENSE-INDO-PACIFIC-STRATEGY-REPORT-2019.PDF> adresinden alınmıştır

Yin, Y. (2023). *Chinese companies resume Australian coal imports*. 18 Ocak 2023 tarihinde <https://www.globaltimes.cn/page/202301/1283570.shtml> adresinden alınmıştır.

Extended Abstract

The purpose of this article is to reveal how Australia has shaped its foreign policy towards China within the framework of China's Grand Strategy. In this context, this article uses the concept of Grand Strategy to clarify how Sino-Australian relations are formed and to examine whether it covers a part of China's broader strategic planning. Australia is perceived as an important country in China's grand diplomatic strategy though not as much as the United States or Japan. This article attempts to address these issues by examining China's changing interests in Australia, current and potential problems in bilateral relations, and the challenges China could face in protecting its own national interests in the context of evolving US-China rivalry. In addition, Australia being courted by two global and regional powers must maintain its bilateral relations with China to protect its economic gains on the one hand, and it must establish security alliances with the US against China in line with national security concerns on the other hand.

Post-Cold War world politics has forced states to adapt to any changes in international balance of power. The development of China's economic and military capabilities has led to concerns among East Asian countries about how the rising power China will behave in the future. This concern has been exacerbated by China's recent tensions over disputed islands and regions especially with Japan in the East China Sea and with Vietnam and the Philippines in the South China Sea. As the US has decided to "return to Asia" to deal with the potential challenges that China could pose, doubts have begun

to rise that a new cold war is quietly developing. Because of the polarization between China and the US in the Asia-Pacific region, the balance of power between two countries has narrowed even more. While Australia continues to strengthen its political and economic relations with China, it also pays attention to strengthening its economic and security relations and building regional institutions with the US, Japan, India, and other regional powers. However, in recent years, Australia has often shown political deviations that harm China's interests and undermine bilateral relations. The fact that Australia has prioritized its national security, and in this case, harms China's interests.

When China's grand strategy is examined, it is seen that its development is peaceful, the stability of the current international order is aimed at, and its foreign policy is shaped in a way that the basic interests determined by the CCP are protected. When we analyze the general view of Australia's relations with China, it is understood that it has formed its foreign policy and security strategy to include its struggle with the problems that concern its basic interests. There are many disagreements that led to the gradual decline of the relationship between China and Australia. When the structural factors are examined, the main reason for this is that in the increasingly competitive pressure between the US and China, the cost of trying to keep both countries in balance increases day by day and finally it becomes harder to bear this burden. Even ignoring the structural factors, it seems difficult for Australia-China relations to return to their former close relationship. The first reason is that it is very difficult for Australia to maintain its balance strategy of "trusting China for economic interest and the US for security ones" for a long time. The second reason why it is difficult to restore the relationship between Australia and China is that China is acting more and more like a superpower. In particular, China continues to use its advanced economic, military, or political power to demand concessions from other countries. It is no exception that China has taken similar coercive measures against ally countries of the US, such as South Korea, Japan, and Canada.

In summary, it is seen that the change in bilateral relations is affected by the US-China competition structure. While the alliance between the US and Australia is getting stronger, Australia's strategic field of action is getting narrower. From this point of view, in the foreseeable future, it is not reasonable to distinguish the current relationship between Australia-China from the US-Chinese rivalry. Moreover, it is difficult for bilateral conflicts to be fully resolved as soon as possible because diplomatic and military conflict and rivalry is supposed to continue. Other countries in the Indo-Pacific region will not be disposed to take a side in the strategic rivalry between two countries due to economic factors as they depend on the Chinese market to sustain their domestic economic development. In particular, the effort to transform the South China Sea, which is one of the important points of global trade, into an inland sea will adversely affect the global trade opportunities of

all these countries. In addition, the national security of regional countries such as Australia will be increasingly threatened, and they will be ineffective in the face of China's increasing military power and capabilities in the region. This forces Australia to become increasingly involved in security alliances led by the US. This study of Australian-Chinese relations allows us to explore that in the face of the strategic rivalry between the US and China, Australia, as a medium-sized power, maintains a "rules-based international order" and that could be the best choice to achieve this within the framework of its own national interests, values, and national identity. Within this study, the gap in the current literature has been tried to be eliminated. For this purpose, Chinese and English sources were used.